

HAMINAN KAUPUNGIN ARVIOINTIKERTOMUS 2020

Tarkastuslautakunta 19.5.2021

Sisällys

KESKEISIMMÄT HAVAINNOT	3
KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSET	5
TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	7
STRATEGIAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	9
KAUPUNGIN TALOUS	10
HENKILÖSTÖ	13
KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	14
TARKASTUSLAUTAKUNNAN EVÄSTYKSET JA ITSEARVIOINTI	16
ALLEKIRJOITUKSET	17

KESKEISIMMÄT HAVAINNOT

Tarkastuslautakunta kiittää koko kaupungin henkilökuntaa sekä toimielimiä koronapandemian aikaisesta joustavasta työotteesta ja toteaa ylpeänä, että Haminan kaupunki pystyi kehittämään mm. korvaavaa työtä niille joiden työ keskeytyi pandemian alkaessa, joten lomautuksia ei tarvittu. Päätöksenteko ei myöskään missään vaiheessa keskeytynyt, vaan luottamushenkilöt ottivat sähköisen kokouksen mahdollisuuden hienosti haltuun.

Haminan kaupungin arvoja; asukas- ja yrityslähtöisyys, rohkeus ja tulevaisuuslähtöisyys, toteutettiin esimerkillisesti myös erittäin vaikeana aikana. Esimerkkeinä mm. etäopetus, kauppa-apu riskiryhmille, yksinyrittäjien koronatuki, korvaava työ, toimielinten sähköiset kokoukset, kansalaisopiston ja nuorisopalveluiden toiminnan siirtäminen sähköisiksi ja lukemattomat muut pandemian aikana kehitetyt innovatiiviset toiminnot.

Haminan kaupungin tulos vuonna 2020 oli 8,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen (kaupunki 8,5 milj. euroa ja vesiliikelaitos 0,2 milj. euroa). Tulos parani huomattavasti edellisestä vuodesta, jolloin tulos oli 1,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuonna 2020 toimintakate heikkeni 2,3 miljoonaa euroa (2,0 %). Tältä osin kehitys oli parempi kuin kuntien tilinpäätösnusteidien mukaan keskimäärin (3,1 %).

Verotulot kasvoivat edellisvuodesta yli 3,7 miljoonaa euroa (4,4 %). Kunnallisverotuotot kasvoivat vuodessa yli 3,2 miljoonaa euroa johtuen vuositulorajaan perustuvan verokorttiuudistuksen käyttöönotosta seuranneesta tilitysvajeesta vuonna 2019.

Yhteisöverotulot kasvoivat 1,1 miljoonaa euroa (15,0 %) johtuen sekä kuntien koronatukena päätetystä yhteisöveron jako-osuuskorotuksesta että Haminan kuntakoh-taisen jako-osuuden edelleen jatkuneesta myönteisestä kehityksestä. Yhteisöverotulot ovat ohittaneet kiinteistöverotulot euromääräisesti toiseksi merkittävimpänä verolajina. Kiinteistöverot pienentyivät lähes 0,6 miljoonaa euroa johtuen kiinteistöverotuksen siirtymisestä verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen lykäten vuoden 2020 tilityksiä vuoden 2021 tammi-helmikuulle.

Valtionosuudet kasvoivat peräti 8,7 miljoonaa euroa. Valtionosuuksia kasvattivat erityisesti valtion lisätalousarvioissa kunnille myönnetty koronatuot, jotka kasvattivat Haminan valtionosuuksia noin 5,6 miljoonaa euroa. Osinkotuottoja kertyi 2,4 miljoonaa euroa.

Vuosikatetta kertyi 19,9 miljoonaa euroa, mikä oli 9,9 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna vuosikate toteutui 8,8 miljoonaa euroa arvioitua suurempana. Kaupungin lainamäärä oli vuoden lopussa 84,6 miljoonaa euroa. Kokonaislainamäärä pieneni 2,6 miljoonaa euroa. Asukaskohtainen lainamäärä oli 4253 euroa/asukas, lainamäärä pieneni edellisvuodesta (-83 euroa). Kaupungin taseen ylijäämä on 14,2 miljoonaa euroa.

Konsernin tulos parantui edellisestä vuodesta merkittävästi ollen 8,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Konsernin lainakanta kasvoi 10,7 miljoonalla eurolla. Konsernin lainamäärä kipusi 169 miljoonaan euroon, joka on 8 521 euroa asukasta kohti. Konsernin taseen ylijäämä on 31,2 miljoonaa euroa.

Tarkastuslautakunta edellyttää edelleen pitämään yllä tiiviin keskusteluyhteyden Kymsojen suuntaan ja varmistamaan, että neuvotteluissa Haminan kaupungin linjaukset otetaan huomioon ja palvelusopimuksen sisällön toteutumista seurataan aktiivisesti.

Tarkastuslautakunta muistuttaa valmistelijoita valtuustoaloitteiden käsittelyaikataulun noudattamisesta.

Vuonna 2020 valtuutetuille on myös pidetty useita iltakouluja ajankohtaisista aiheista. Tämä toimintatapa on vakiintunut ja hyväksi todettu ja sitä on syytä jatkaa. Suuret päätöksentekoa vaativat asiat tuodaan iltakouluun käsiteltäviksi ja näin valtuutetuilla on mahdollisuus esittää kysymyksiä jo hyvissä ajoin ennen päätöksentekoa.

Viestinnän positiivinen kehitys halutaan nostaa esille, kuntalaisille on tehty useita kyselyjä ja annettu mahdollisuudet vaikuttaa mm. kesäpuiston suunnitteluun, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen sekä tiedusteltu odotuksista asuinalueiden ja asuntojen suhteen. Pandemia-aikana kriisiviestintä on myös ollut oikea-aikaista ja selkeää.

Valtio on kantanut päävastuun koronan vaikutuksista julkiseen talouteen. Koronan tuoma lasku kuntatalouteen koittaa vasta seuraavina vuosina ja haasteisiin sopeutumisiksi on välttämätöntä, että kaupungin taseeseen kertyy puskuria. Vaikka tällä hetkellä ylijäämää on reilusti, tuo varmasti mm. lisääntynyt työttömyys tulevaisuudessa vaikutuksensa myös Haminan talouteen.

Valtuustoon nähden sitovat toimintakatteet ovat toteutuneet tulosalueittain seuraavasti:

Toimintakatteiden ylitys tai alitus 1.000 € sekä %-ylitys/alitus	ylitys- /alitus+ €	ylitys+/ alitus- %
Kaupunginvaltuusto	21	-11,4
Tarkastustoimi	15	-30,0
Strateginen johtaminen	44	-0,9
Sote-kuntayhtymäosuudet	-1601	2,0
Johdon asiantuntijapalvelut	102	-2,3
Hyvinvoinnin edistäminen	-15	0,6
Kasvatus- ja koulutuspalvelut	1261	-3,9
Elinkeino- ja vetovoimapalvelut	65	-1,7
Kaupunkisuunnittelu	616	-10,1
Kaupunkikehityspalvelut	80	-6,0
Ympäristön ja rakentamisen valvonta	83	-12,2

Vihreällä esitetyt tulosalueet ovat alittaneet nettomäärärahansa. Punaisella esitetyt tulosalueet ovat ylittäneet valtuustoon nähden sitovan nettomäärärahan. Sinisellä on erotettu tulosalueet, joilla toimintakate on ollut talousarviossa ja muutetussa talousarviossa positiivinen. Mustalla merkittyjen tulosalueiden nettomääräraha on ollut negatiivinen. Muutettu talousarvio on ylittynyt Sote-kuntayhtymäosuuksien osalta 1,6 miljoonaa euroa (2,0 %).

Talousarvio on kaupungin oman toiminnan osalta toteutunut hyvin. Sote-kuntayhtymäosuudet muodostuvat Kymsotelta ostettavista palveluista, jotka ylittivät alkuperäisen talousarvion jopa 3,6 miljoonaa euroa. Kymsoten heikon tuloksen 2020 myötä kuntayhtymän taseeseen jäi katettavaa alijäämää 29,4 miljoonaa euroa, josta Haminan kaupungin osuus on noin 3,6 miljoonaa euroa (12,29 %). Varautuminen alijäämän kattamiseen kasvattikin kaupungin menoja Kymsotelta ja vaikutti osaltaan talousarvioylytykseen. Kymsoten toimintavuoteen on vaikuttanut vahvasti koronapandemia ja nähtäväksi jääkin, millaista perusterveydenhuollon ja erityisesti erikoissairaanhoidon hoitovelkaa poikkeuksellinen vuosi on kuntayhtymälle aiheuttanut. Sote-palveluiden kustannuskehitys lienee valitettavasti siis jatkossakin kasvusuuntainen.

Tarkastuslautakunta on tarkastellut arviointikertomuksissaan 2018 ja 2019 tulosalueta-
soisten mittareiden toteutumista. Talousarviossa 2020 ei ole enää asetettu tulosalue-
tasoisia mittareita. Kaupungin strategiasta johdetut pääsääntöisesti toimielintasoiset
sitovat tavoitteet on esitetty talousarvion 2020 luvussa 2.3. Tarkastuslautakunta on
seuraavassa taulukossa esittänyt yhteenvedon talousarvion 2020 sitovien tavoitteiden
ja mittarien toteutumasta strategiakokonaisuuksittain.

Strateginen kokonaisuus	Sitovat tavoitteet ja mittarit				toteutumis- aste
Viihtyisä ja turvallinen elin- ja kaupunkiympäristö	7	6	1		85,71
Laadukas varhaiskasvatus ja opetus sekä turvallinen polku aikuisuuteen	4	4			100,00
Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja maaseudun elinvoiman vahvistaminen	8	4	4		50,00
Kumppanuuksien edistäminen	8	4	4		50,00
Ekologinen Hamina	7	4	3		57,14
Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö	6		6		0,00
Uudistuva ja vuorovaikutteinen johtaminen	4	3	1		75,00
Kestävä talous ja omaisuuden hallinta	5	5			100,00
Sote-palveluiden saatavuuden turvaaminen	5	4	1		80,00
Yhteensä	54	34	20	0	62,96

Tavoitteiden toteutuminen on ollut joillakin osa-alueilla hyvä ja joillakin selvästi heikompi. Uudistumiskykyinen ja osaava henkilöstö -kokonaisuuden tavoitteista ja mittareissa jäätettiin asetetuista korkeistakin tavoitearvoista, mutta kutakin tavoitetta kuitenkin selvästi edistettiin toimintavuoden aikana. Tavoitteiden ja mittareiden kokonaistoteutumisaste jäi matalaksi. Tavoitteet on kuitenkin selkeästi asetettu ja toteutuma-arviot realistisesti kerrottu, eikä yhtään ei-arvioitavissa olevaa tavoitetta esiintynyt.

KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSET

Melkein koko vuosi 2020 elettiin poikkeusoloja koronapandemian rantauduttua myös Suomeen. Maaliskuun 16. päivä 2020 Suomeen julistettiin poikkeusolot ja suurimmalla osalla kaupungin työntekijöistä työnteon tapa muuttui tai oma työ loppui kokonaan.

Haminan kaupungissa ei lähdetty lomautusten tielle vaan kehitettiin korvaavaa työtä henkilöstölle, joiden omat työt loppuivat toimintojen sulkeuduttua. Liikuntapalveluiden henkilöstö otti vetääkseen asiointiavun (kauppa ja apteekki asiointit) tarjoamisen yli 70-vuotiaille ja riskiryhmille ja tähän toimintaan osallistui mm. kohtaamispaikkojen ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Palvelu oli erittäin kysyttyä, josta kertoo sekin, että muutaman kuukauden aikana tehtiin 828 asiointi-käyntiä. Jokainen asiointiavussa

työskennellyt oli huomannut ja ollut huolissaan ikäihmisten yksinäisyydestä. Monille ikäihmiselle viikon kohokohta oli, kun kauppa-apu tuli käymään. Tässä palvelussa vastattiin siis käytännössä myös yksinäisyyden torjuntaan ja se näkyi asiakkaiden palautteissa suurena kiitollisuutena siitä, että kaupunki järjesti tämän palvelun.

Kunteko-ohjelman virtuaalisessa loppuseminaarissa 25.11.2020 palkittiin kuntatyön kehittäjiä ja Haminan kaupunki palkittiin kahdesta innostavasta kehittämisteosta. Koko kaupunkia koskeva palkittu kehittämisteko oli *Korvaava työ*, jolla saatiin paljon hyvää kaupunkilaisille. Korvaavalla työllä vältettiin henkilöstön lomautukset, kun työntekijöitä siirtyi esimerkiksi varhaiskasvatuksesta puistotyöntekijöiden ja liikuntapaikkojen kunnossapidon avuksi. Haminan varhaiskasvatus palkittiin *Oma Nanny -toiminta tukee perheitä* -teosta. Toiminnassa varhaiskasvatuksen työntekijät jalkautuivat esimerkiksi leikkipuistoihin hoitamaan lapsia, kun huoltajat tekivät etätöitä.

Suurin mullistus koettiin kuitenkin koulutuspuolella, jossa päivän varoitusajalla henkilöstö ja oppilaat siirtyivät etäopetukseen. Koko Suomessa tehtiin suuri digiloikka ja, koska Haminassa suurella osalla oppilaista oli jo laite koulun puolesta käytössään, helpotti se osaltaan oppilaiden koulunkäynnin jatkumista ja opettajien mahdollisuutta seurata oppilaiden etenemistä. Koululaisille järjestettiin myös ateriapaketteja kotiin noudettaviksi.

Esiopetuksessa siirryttiin myös osittain etäopetukseen, päiväkodeista toimitettiin materiaalia ja tehtäviä kotona olevien lasten perheille digi-välitteisesti tai päiväkodeista hakemalla. Kotona olevien esikoululaisten huoltajille järjestettiin myös mahdollisuus ateriapaketien hakuun. Kansalaisopiston kaikki kurssit siirtyivät sähköisiksi, nuorisopalvelut siirsivät toimintansa nettiin, liikuntapalvelut järjestivät mm. parvekejumppia ja suuri osa toimistotyöntekijöistä siirtyi etätöihin.

Tapahtumatuotanto on pystynyt järjestämään poikkeusaikana erilaisia tapahtumia rajoitukset huomioiden. Näistä voidaan mainita mm. Jukka Rintalan näyttely Raatihuoneella, tapahtuma sai myös valtakunnallista huomiota ja kävijöitä ympäri Suomen. Joulun aikaan järjestetty Haminan Tähdet tapahtuma toi myös kaupunkiin kaivattua valoa ja toivoa vaikka jäikin uusien koronarajoitusten vuoksi lyhyeksi varsinaisen toiminnoista osalta. Kauniisti valaistu Raatihuone ja sen ympäristö olivat esillä useissa sosiaalisessa mediassa jaetuissa kuvissa ja toivat Haminaa tutuksi tätäkin kautta.

Keväästä 2020 lähtien pääsääntöisesti kaikki kaupungin viralliset kokoukset on pidetty sähköisesti, joten päätöksenteko ei missään vaiheessa vaarantunut ja niin henkilöstö kuin luottamushenkilöt ottivat alkukankeuden jälkeen omakseen tämän uuden tavan toimia terveysturvallisesti.

Yrityksille tehtiin maksusuunnitelmia ja vuokravapautuksia. Myös yksityishenkilöt hakivat kaupungin laskuihin eräpäivän siirtoja ja niitä myönnettiin. Yksinyrittäjien koronatuen myöntäminen käynnistyi huhtikuussa 2020.

Koulutukset eivät ole toteutuneet tavoitellusti koronapandemiasta johtuen.

Yhteenvetona koronapandemian vaikutuksista Haminan kaupunkiin voidaan tässä vaiheessa todeta, että henkilöstö on pääosin joutanut vaikeissa tilanteissa suuresti ja työnantaja on eri tavoin tuonut esiin arvostuksensa työntekijöitään kohtaan. Niin puheissa kuin muistamisissa.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain (410/2015) 121 §:ssä Tarkastuslautakunnan tehtävänä on laatia arviointisuunnitelma ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomus, jossa arvioidaan, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminnot järjestetty taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja suorittavat ulkoista valvontaa suoraan kaupunginvaltuuston alaisena itsenäisesti, toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumattomina. Tähän tehtävään kuuluu myös tarkastaa, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunnan toiminta ja tavoitteet

Tarkastuslautakunnan työ perustuu koko valtuustokaudelle laadittuun arviointisuunnitelmaan, jota tarkennetaan vuosittain laadittavalla arvioinnin työohjelmalla.

Tarkastuslautakunnan toimintavuoden 2020 arviointityössä on perehdytty ympäristön ja rakentamisen valvontaan. Lisäksi arviointikohteina olivat edelleen sote-palveluiden siirto Kymsoteen, toiminnanohjauksen eteneminen sekä kuntastrategia ja toiminnalliset tavoitteet.

Vuoden 2020 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 10 kertaa.

Tilintarkastaja tarkastaa toiminnan lainmukaisuutta ja tilinpäätöksen oikeellisuutta. Tarkastuslautakunta arvioi osaltaan tavoitteiden toteutumista erityisesti tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen valossa. Lautakunta arvioi myös kaupungin strategian toteutumista ja ajantasaisuutta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunta on valittu valtuuston toimikaudeksi vuosille 2017 - 2021
Lautakuntaan kuuluvat seuraavat henkilöt vuonna 2020:

Jäsen:

Rautamaa Eeva, puheenjohtaja
Pakkanen Antti, varapuheenjohtaja
Airaksinen Jouni
Autio Pekka
Liljander Kaarina
Mäkelä Anna
Wilska Pekka

Varajäsen:

Vartiainen Riina
Ahola Milja
Sakki Timo
Ahtola Aarni
Virtanen Ulla-Maija
Remes Teuvo
Saksa Sakari

Sihteeri:

Hämäläinen Marja, hallinnon asiantuntija

Tilintarkastus

Kuntalain mukaisesta tilintarkastuksesta on huolehtinut BDO Audiator Oy. Vastuunalaisena tilintarkastajana on toiminut Ulla-Maija Tuomela, JHT, KHT. Vastuunalainen tilintarkastaja on raportoinut tarkastustyöstään tarkastuslautakunnalle kaksi kertaa vuoden aikana.

STRATEGIAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

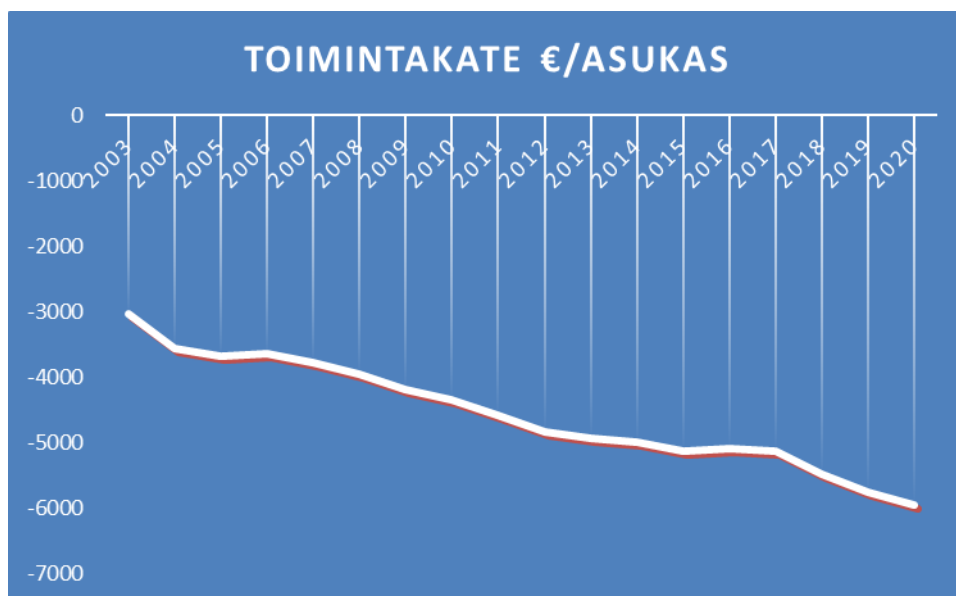
Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungin strategian ja sen toteuttamisen seurantaan varten määritellyt vaikuttavuusindikaattorit talousarvion hyväksymisen yhteydessä 12.12.2017 § 55. Strategia sisältää kaupungin vision 2030, arvot sekä strategiset tavoitteet vision saavuttamiseksi. Alla olevassa kuvassa on esitetty kaupungin strategia (lähde: tilinpäätös 2019).

Strategiasta on johdettu vuodelle 2020 sitovat toiminnalliset talousarviotavoitteet. Strategian toteutumista voidaan arvioida tarkastelemalla talousarviotavoitteiden toteutumista sivulta 5. Strategiakokonaisuuksista hyvin toteutuneita osa-alueita vuoden 2020 lopussa olivat kestävä talous ja omaisuuden hallinta sekä laadukas varhaiskasvatus ja opetus sekä turvallinen polku aikuisuuteen.

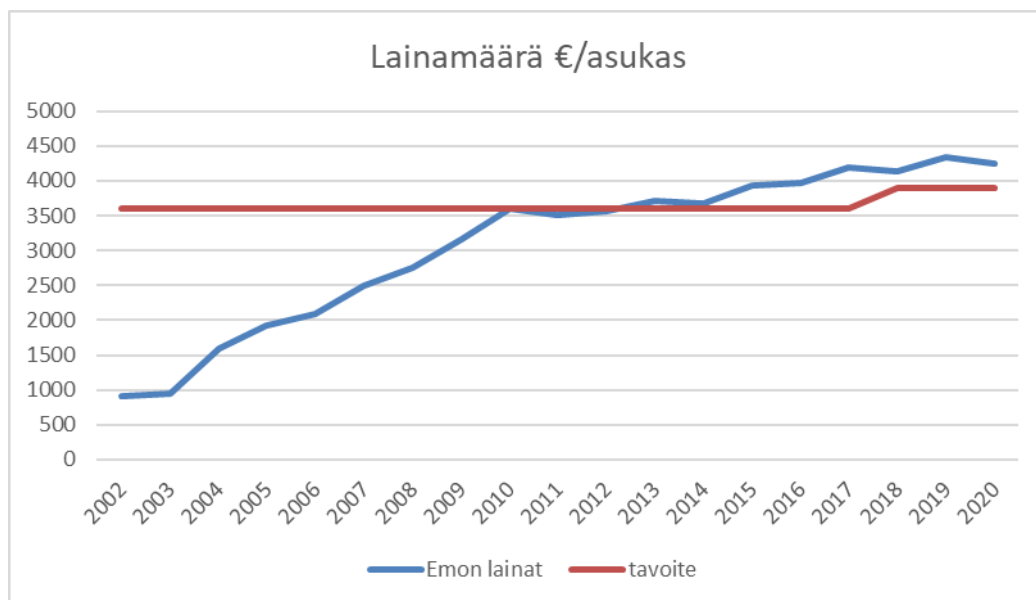
KAUPUNGIN TALOUS

Tarkastuslautakunta on tarkastellut kaupungin talouden toteutumista seuraavien kaavioiden avulla.

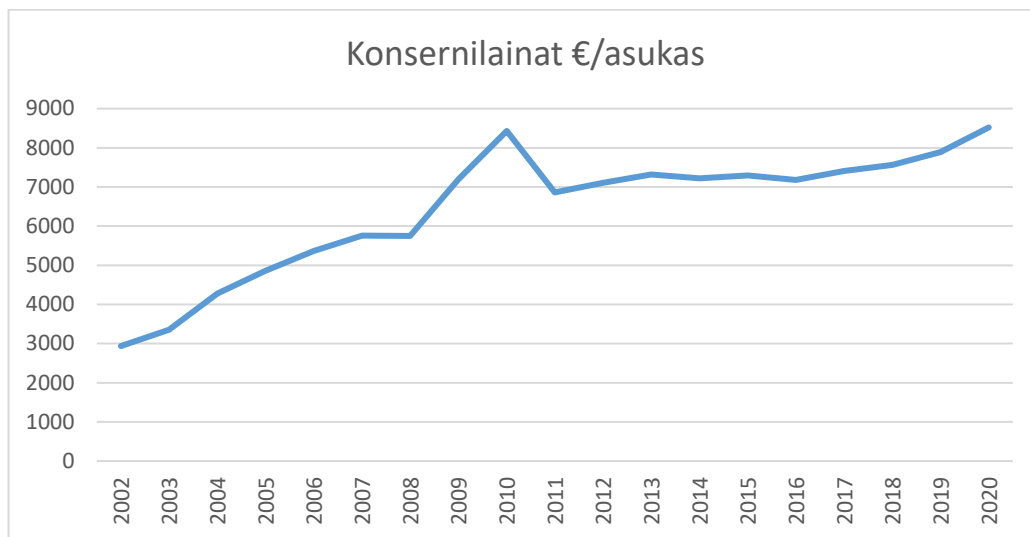

Toimintakatteen alijäämä vuonna 2020 oli 118 M€. Toimintakatteen alijäämä ei kehittynyt kaupungin strategiassa tavoitellulla tavalla.

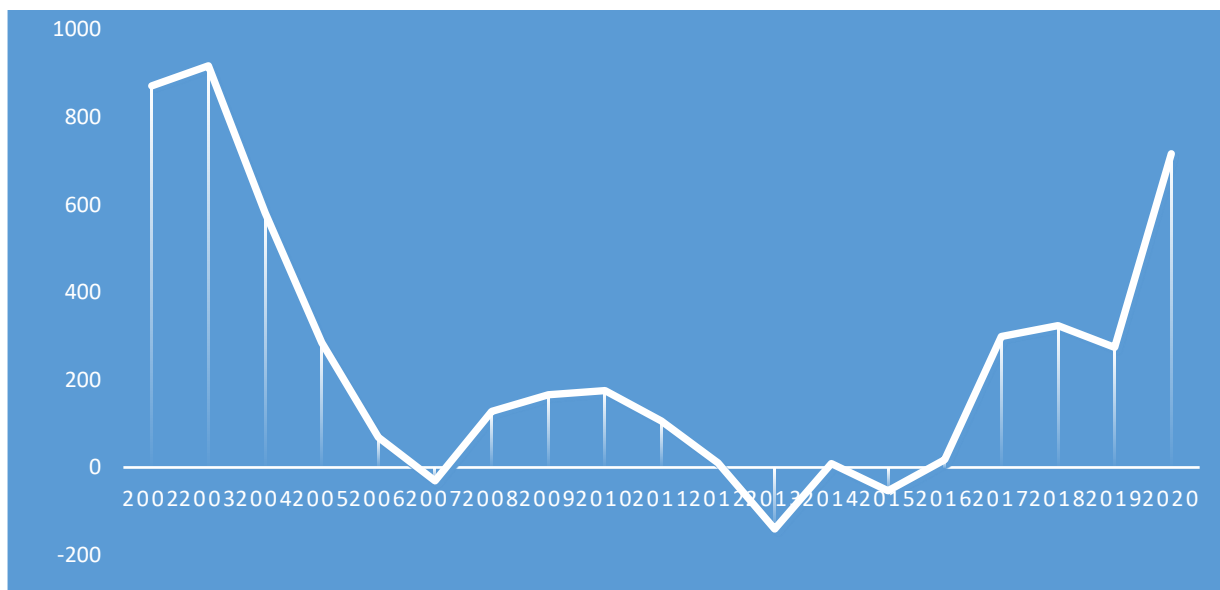
Kaupungin lainamäärä kääntyi laskuun edellisestä vuodesta ollen vuoden lopussa 4253 €/as.

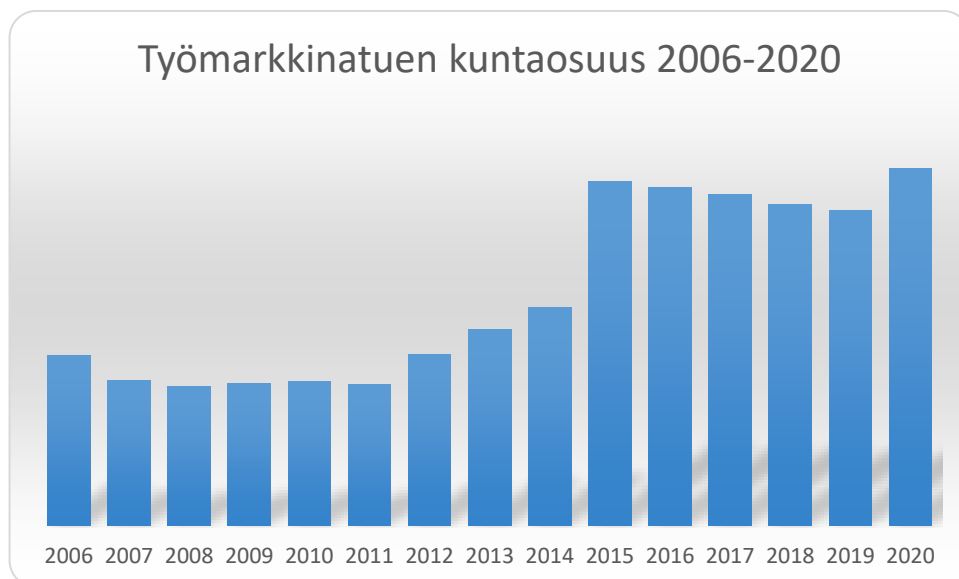
Konsernilainat puolestaan (8521 €/asukas) kasvoivat edellisestä vuodesta. Konsernilainoille €/asukas ei ole asetettu tavoitetasoa Haminan strategiassa.

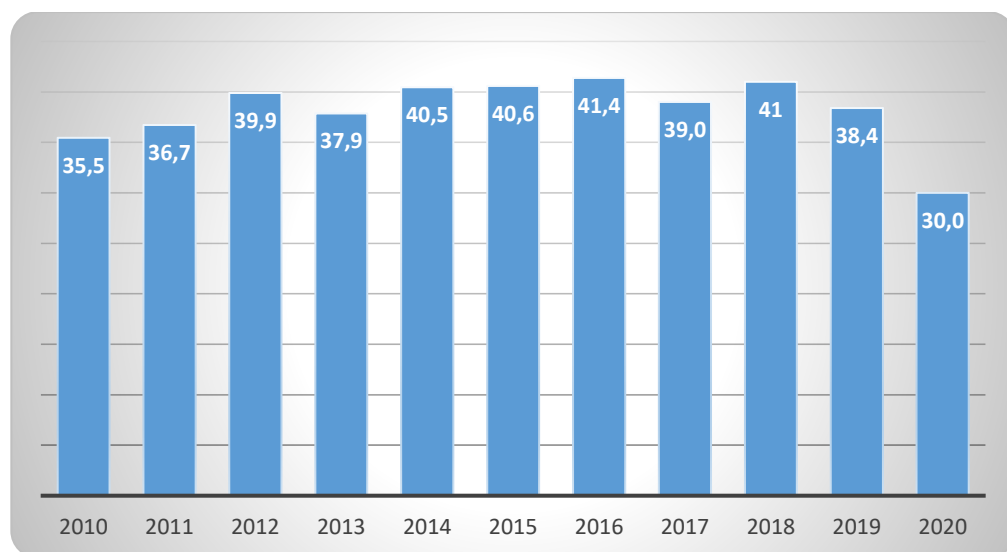
Kaupungin taseessa on nyt kertynyttä ylijäämää 716 €/asukas. Tilanne parani selvästi vuoden 2020 hyvän tuloksen ansiosta.

Tarkastuslautakunta on seurannut arviointikertomuksissaan työmarkkinatuen kuntaosuusmenojen kehittymistä vuodesta 2012. Työmarkkinatuen kuntaosuus on kehittynyt 2012 - 2020 seuraavasti:

Kuntaosuusmenot nousivat tarkastelujakson korkeimpaan arvoon ja olivat n. 1,6 miljoonaa euroa. Työttömien aktivointiaste puolestaan laski edellisestä vuodesta. Työttömien osallistumisaste (entinen aktivointiaste) on toteutunut seuraavasti 2010 - 2020:

HENKILÖSTÖ

Kaupungin palveluksessa oli vuoden 2020 lopussa 824 henkilöä, joista vakituisia 602, määräaikaista 189 ja työllistettyjä 33. Henkilöstön keski-ikä vuoden 2020 lopussa oli 48,27 vuotta. Henkilöstön ikäjakauman mukaan suurimman ryhmän muodostavat 50 - 59 -vuotiaat. Vakituisten henkilöstön määrä kasvoi tilikauden aikana 4 henkilöllä ja henkilöstön kokonaismäärä 7 henkilöllä.

Sairauspoissaolot vähenivät noin 16 % edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilöstön sairauspoissaolot vähenivät vuoden 2020 aikana kolmella päivällä 13,1 päivään (16,1 päivää / työntekijä vuonna 2019). Sairauspoissaolot jäivät edelleen alle kuntatyönantajien viimeisimmän vuoden 2019 vertailutiedon (16,5 päivää / työntekijä). Koronan myötä tulleet suositukset mm. etätyöstä ja käsihygieniasta ovat osaltaan vaikuttaneet sairauspoissaolojen vähenemiseen.

Vuonna 2020 etätyömahdollisuus on lisääntynyt merkittävästi koronapandemiasta johtuen, joten oli hyvä asia, että etätyökäytäntö oli otettu käyttöön jo aiempina vuosina. Etätyöllä pyritään tuomaan joustoja ja vaihtoehtoja työn tekemiseen, mutta vuonna 2020 moni on joutunut etätyöhön, koska sitä on suositeltu kaikille ketkä sitä pystyvät tekemään. Työhyvinvoinnista huolehtiminen on entistä tärkeämpää poikkeusolojen aikana ja työnantaja onkin jakanut ohjeita mm. työn tauottamiseen ja palkinnut henkilöstöä mm. joululahjarahalla ja muistamisella koronan "vuosipäivänä".

Kehityskeskusteluja on käyty mm. lenkkipolulla ja etsitty erilaisia tapoja työhyvinvoinnin säilymiseen myös koronapandemian keskellä. Vuosi on ollut rankka, mutta henkilöstö on joutanut upeasti ja onnistunut vielä kehittämään omaa toimintaansa ns. pakon edessä ja näistä innovaatioista jää varmasti myös paljon käytäntöjä normaaliolojen toimintaan.

KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Tarkastuslautakunta on arvioinut keskeisten konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta alla olevassa taulukossa.

Haminan Energia Oy

Tavoite	Tarkastuslautakunnan arviointi	Arvio
Kaupungille tuloutetaan osinkotuloja 1,0 M€	Toteutui.	
Yhtiön keskeisimpänä tavoitteena on energiamuotojen toimitusvarmuuden ja riittävän laatutason ylläpitäminen, josta tulee voida huolehtia myös poikkeustilanteissa olosuhteiden mahdollistamalla tavalla. Tähän tavoitteeseen pyritään sekä yhtiön omissa liiketoiminnoissa, että osakkuusyhtiöiden toimintojen kautta.	Kaupungin tilinpäätöksessä esitettyjen toteutumatietojen perusteella tavoitteessa onnistuttiin. COVID-19 pandemia ei arvioiden perusteella vaikuttanut yhtiön toimintaan merkittävästi.	
Vuonna 2020 oma sähköntuotantomme on täysin päästötöntä tai uusiutuvaa. Kaukolämmön tuotannossa uusiutuvan energian osuus on vähintään 85 % ja yhtiö panostaa voimakkaasti kaukolämmön kehittämiseen toiminta-alueellaan.	Kaukolämmön tuotannossa uusiutuvan energian osuus oli 74,8 % (tavoitearvo 85,0 %). Tavoitearvoon ei ihan päästy, mutta poikkeama ei ole merkittävä.	
Yhtiö pyrkii lisäksi edistämään suunnitellusti osakkuusyhtiöidensä liiketoimintoja sekä tehostamaan omistajaohjausta strategisesti tärkeissä osakkuusyhtiöissään.	Tilinpäätöksen toteutuma arvion mukaan tavoitteesta on sana "pyrkii" vaihdettu sanaksi "pyrki". Toteutumista ei voida arvioida.	

Hamina-Asunnot Oy

Tavoite	Tarkastuslautakunnan arviointi	Arvio
Asuntojen käyttöastetavoite 94,0 %	Koko vuoden keskimääräinen vuokrausaste oli 93,3 % eli hyvin lähellä tavoitetta.	
Säilytetään vuokrat kohtuullisella ja kilpailukykyisellä tasolla.	Vuokrat säilyivät pääosin entisellä tasolla.	
Otetaan käyttöön uusia sähköisiä palvelumuotoja (sähköinen asunto-hakemus) ja tehostetaan olemassa olevien ohjelmistojen käyttöä asiakaspalvelun, työn tuottavuuden ja toiminnan laadun parantamiseksi.	Vuoden aikana otettiin käyttöön uusia sähköisiä palvelumuotoja (sähköinen asuntohakemus) ja tehostettiin olemassa olevien ohjelmistojen käyttöä asiakaspalvelun, työn tuottavuuden ja toiminnan laadun parantamiseksi. Sähköisten palveluiden käyttöönotto helpotti asiakaspalvelua korona-aikaan, koska toimiston aukioloaikoja jouduttiin rajoittamaan.	
Julkaistaan vuoden 2020 alussa uusi sähköinen esite. Esitteen sisältö palvelee sekä asunnonhakijoita että asukkaita.	Vuoden 2020 alussa julkaistiin uusi sähköinen esite.	
Käynnistetään vuokrakerrostalon rakennuttaminen Tervasaarelle vuonna 2020.	Käynnistettiin syksyllä 2020.	
Varmistetaan eläköitymisen seurauksena tapahtuva henkilöstö- ja osaamistarve tulevaisuudessa.	Henkilöstän osalta on tapahtunut muutoksia. Uusi toimitusjohtaja aloitti 1.9.2020.	
Yhtiön tulos on nolla	Toteutui.	

HaminaKotka Satama Oy

Sopimuksenmukaiset velvoitteet ja sitoumukset	Toteutuivat.	
D-alueen 2. vaiheen rakentaminen, mikäli Finnulpin investointi toteutuu. Hanke on EU-osarahoitteinen (20 %).	D-alueen vaiheen 2 rakentaminen on viivästynyt, koska Finnulpin investointi on viivästynyt.	
NordStream 2 -kaasuputkiprojektin murskeliikenne jatkuu vuonna 2020.	NordStream 2 -kaasuputkiprojekti HaminaKotka satamassa saatiin päätökseen.	
Asiakkaiden tarpeiden mukaisten raiteistojen rakentaminen satama-alueelle ja valtion budjetissa varatun rahoituksen käytön varmistaminen raideliikenteen ja ratapihojen kehittämiseksi sataman vaikutusalueella.	Tavoitteissa on edistytty.	
Satamaan sijoittuvan liiketoiminnan etsiminen ja sijoittumisen varmistaminen. UPM tekee vuonna 2020 päätöksen biojalostamon mahdollisesta sijoittamisesta Mussaloon, mikä kasvattaisi merkittävästi sataman liikennettä.	Satamaan sijoittuvaa liiketoimintaa etsittiin aiempien vuosien tapaan aktiivisesti. UPM päätös siirtyi vuoden 2022 loppuun.	
Risteilyliikenteen edellytysten parantaminen Kotkan ja Haminan alueella. EU-rahoitteisen Kotka Pax-hankkeen vetäminen säännöllisen Kotkan ja Pietarin välisen risteilyliikenteen fasilitteettien rakentamiseksi Kotkan kantasatamaan.	Koronapandemian johdosta ei voitu 2020 toteuttaa. Kehittämissuunnitelmia kuitenkin tehtiin.	
Toimistotilojen muuntelu ja vuokraaminen myös muuhun kuin satamasidonnaiseen toimintaan.	Koronapandemia vaikeutti tämänkin tavoitteen toteutumista.	
Sähköisen paikka- ja kartoitusjärjestelmän (VRT) laaja hyödyntäminen.	Saatiin valmiiksi ja käyttöön.	
Selvitetään ja arvioidaan mahdollisuuksia energiatehokkuutta parantaville investoinneille (mm. aurinkopaneelit).	Tavoitteen toteutumista ei tilinpäätöksessä annettujen selvitysten perusteella voitu arvioida.	

Yhteenvetona voidaan todeta, että keskeisten konserniyhtiöiden tavoitteet on saavutettu riittävässä määrin. Asuntojen vuokrausaste on hyvä ja satamaliiketoiminnan kehitys on ollut edelleen suotuisaa. Haminan Energian liikevaihto laski edellisestä vuodesta, mutta yhtiön omavaraisuusaste ylitti talousarviossa asetetun tavoitteen 23,9 % (toteutui 24,2). Ilahduttavaa on, että koronapandemian vaikutukset eivät ole olleet keskeisille konserniyhtiöille niin merkittäviä, kuin vielä alkuvuodesta 2020 saattoi pelätä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN EVÄSTYKSET JA ITSEARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan evästyksset vuoden 2021 kuntavaalien jälkeen valittavalle tarkastuslautakunnalle jatkotyöskentelyä varten:

Tärkeänä koetaan Kymsote yhteistyön syventäminen ja varmistaminen, että Haminan kaupungin toiveet otetaan huomioon ja tiedotus pelaa. Palvelusopimuksen sisällön toteutumista on seurattava säännöllisesti ja raportoitava tarkastuslautakuntaa. Yhteistyö Kymsoten tarkastuslautakunnan kanssa on aloitettava.

Konsernin talous ja riskit on huomioitava valtuustokauden arviointisuunnitelmassa arviointikohteena vuosittain.

Covid-19 vaikutukset pitkällä aikavälillä on selvitettävä. Tässä tärkeänä huomioitavana tekijänä henkilöstön jaksamisen seuraaminen poikkeusolojen aikana ja tarvittavien ennakkoivien toimenpiteiden huomioiminen. Kaupungin exit-suunnitelma poikkeusolojen päätyttyä ja työnteon tapojen muutosten huomioiminen. Selvityksen laatiminen siitä onko kriisiviestintä kaupungin sisäisesti ja kuntalaisille päin ollut oikea-aikaista ja vaikuttavaa.

Hankintaprosessin ja -käytäntöjen selvittäminen tarkastuslautakunnalle.

Pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen käyttöä tarkkaillaan yhdessä Kymsoten kanssa ja mahdollistamaan useampien henkilöiden työllistäminen.

Tarkastuslautakunnan itsearviointi

Tarkastuslautakunta on toteuttanut suunnitellusti valtuustokauden alussa laatimaansa arviointisuunnitelmaa ja haastatellut johtavia viranhaltijoita sekä arvioinut, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

ALLEKIRJOITUKSET

Haminassa 19.5.2021

Eeva Rautamaa
puheenjohtaja

Antti Pakkanen
varapuheenjohtaja

Jouni Airaksinen
jäsen

Pekka Autio
jäsen

Kaarina Liljander
jäsen

Anna Mäkelä
jäsen

Pekka Wilska
jäsen

Arviointikertomus on sähköisesti allekirjoitettu Haminan kaupungin asianhallintajärjestelmässä.